

פרשת חיי שרה הטוב והרע ממקור אחד הם

חיים אלו חיי הנצח

"ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה. ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספר לשרה ולבכתה" (בראשית כג, א-ב). במדרש (תנחומא וירא, כג) מביא ששרה שמעה על עקירת יצחק, וקודם ששמעה שיצחק ניצל מתה. האור החיים דן, האם שרה מתה בשומעה קודם זמנה או שזהו זמנה. והנה ברור הדבר, האדם יכול לבחור למות טרם זמנו, אם הוא עושה מעשים המסכנים את חייו. האדם אינו יכול לבחור לקצר את חייו של חברו, אם הוא רוצה לרצוח אדם, אין בזה לקצר את חייו, יתכן וחייו הגיעו לסיומם, ומגלגלים חובה על ידי חייב, והרוצח יסיים את חיי הנרצח בהגיע זמנו למות. הנידון הוא, האם שמועה יכולה לקצר את חיי האדם. מסיק האור החיים, שלזה הרגיש הפסוק "שני חיי שרה", אין אפשרות שיתקצרו שני חיי האדם מסיבת מה, לולי רצונו האישי, השמועה שמחמתה מתה, הייתה בזמן בו הייתה אמורה למות. פרשת חיי שרה, עוסקת במוות, כך הוא פרשת "ויחי" עוסקת במוות יעקב. התורה מגלה לנו בזה, המוות הוא תחילת החיים האמיתיים של האדם, חיי הנצח. מבאר המלבי"ם (תורה אור בראשית כג, כ):

ובמדרש אמר ר' אלעזר כמה דיות מושפכות כמה קולמוסין משתברין, כדי לכתוב עשרה פעמים בני חת, ללמדך שכל מי שהוא מברר מקחו של צדיק כאלו קיים עשרת הדברות, כי מה שהאריכה התורה בקניה זו ובפרטיה, הוא כי אברהם השתדל בזה לנטוע בלב העמים פנה גדולה מפנות הדת, שהיא האמונה בהשאת הנפש אחר המות ובגמול העתיד שיהיה בין לנפש בין לגוף, כי גם הגופים ישני אדמת עפר יקיצו ביום הדין הגדול, אלה לחיי עולם ואלה לדראון עולם, ועתידים צדיקים שיעמדו בלבושיהם היינו בגופים הגשמיים שהיו לבושים בהם בחיים הראשונים... לכן הוסיף לבקש דוקא מערת המכפלה שהיה בית ועליה והוא ציון ומשל להיות האדם בעולם הזה במערה השפלה שיש על גביה עליה הוא העולם העליון, וגם אחרי המות ינוח הגוף על משכבותיו, והרוח תחופף עליו מלמעלה בגן עדן התחתון... וכל זה ברר אברהם בעת המקח הזה ולמד ודרש והקים פנות האמונה, וברר המקח הזה דומה כעשרת הדברות שבררו האמונה והשכר והעונש.

עיקר חיי האדם הם חיי הנצח. בעולם הזה בו חי האדם בזמן מועט, כחלום יעוף, יש לו ניסיונות והתמודדויות שעליו לעבור, תקן את מדותיו ולעמוד בניסיון. כל אדם במבט לאחור מרגיש שהזמן עובר ביעף. חיי האדם האמיתיים הם רק חיי הנצח.

חיי העובר כמשל לחיים העולם הזה

בגשר החיים (ח"ג א, א) ממשיל על כך:

וכששני אחים תאומים בהיותם עוברים בבטן היו חוקרים ושואלים זה לזה "מה יהא עמהם אחרי צאתם מרחם", בשום אופן לא היו מקבלים מושג כל שהוא מכל העומד להתרחש אתם ומכל אשר תראנה עיניהם ותשמענה אזניהם פה על האדמה. וכשנתאר בנפשנו ששני האחים התאומים אחד מהם מאמין במסורה לעתידות החיים של אחר היציאה מהבטן, והשני ה"משכיל" שאיננו מאמין אלא רק במה ששכלו משיג ואין לפניו אלא "העולם הזה" שאותו מרגיש - היו מתווכחים ומתנגחים בהשקפתם העתידית לא פחות מכל אותה ההתנגשות בחיי אדם עלי אדמות בין האלימנט המאמין שאין חדלון לאדם (גם וביחוד

לעתידו) לבין האלימנט הכופר והדומה שאין לאדם אלא עולמו העכשווי. וכאשר יגיד האח המאמין את אשר קבל בקבלה שבצאתם מרחם יולדו לחיים חדשים יותר מרווחים, ויספר את אשר מקובל לו במסורה: שיאכלו אחרי כן דרך פה, ויראו למרחוק דרך עיניים, וישמעו דרך אזנים, רגליהם רגל ישרה, ובקומה זקופה ילכו מרחקים על כדור ארץ גדול, בו ימים ונהרות וכו', מצמיח ומגדל, וממעל לו רקיע וצבא השמים כו' וכו' - הלא האחר השני שאיננו מאמין אלא במה שהוא משיג, כמה ילעג ל"תם" המספר דברים שאין להם שחר, ויאמר לו: רק פתי יאמין להמון דברים ושטויות והבלים כאלה שאין השכל מבינם. ובכל מה שיוסיף ה"מאמין" לספר מכל התכונה הרבתי שיראו בעולם הזה - כך יוסיף אחיו ה"משכיל" להתל בו ולשחק ממנו. ומה לפי דעתך אתה, אח מתמשכל - שואל לו המאמין - יהיה אתנו לכשנצא מהבטן? - הדבר פשוט ומוכן מעצמו: לכשיפתח חלל עולמנו ותנתק מכאן. מקום בו אתה אוכל ושותה מן המוכן, הרי תפול אל התהום שממנו לא תשוב עוד והיית כלא היה - משיב לו המשכיל בפשטותו.

עודם מדברים, ותבקע אדמת הבטן. ה"תם" התחיל להתחלק, נשמט ונפל החוצה. האח הנשאר בבטן מזדעזע ל"אסוף" שקרה לאחיו, ומתיפח עליו מרה: הוי אחי, איכה? איך נפלת שדרת. תומתך וכסלתך ש"זוהי חבלי לידה" - היתה בעוכרך לבלי להתאמץ ולהאחז שלא תשמט תהומה. בעוד שהאחד מילל לאבדן אחיו - הגיע לאזניו קול הבכי של הנופל בגיחו מרחם, והתחלחל לקול ילי אחיו. ויאמר: "אוי" זה היה גנחו האחרון בצאת נפשו... ובה בעת שבהאי גיסא בבטן ילל ואנחה על מות האח - מאידך גיסא, בבית הילוד, הילולא וחינגא. ההורים הקרובים שמחים וצוהלים: מזל טוב מזל טוב, ילד יולד, בן ניתן לנו. וכשם שהמציאות מראה שחיי ימי העבור הם אמנם רק מעבר לחיים יותר רחבים ומרהיבים - כך, וביותר, גם החיים הזמניים על האדמה אינם גם הם אלא מעבר לחיים יותר מרחיבים ומזהירים, שאין מושג למו בחיי האדם הכלוא במסגרת גוויה פעוטה בהשגה מצומצמת. ואם גדול ההפרש בין "עולם הבטן" לבין "עולמנו הזה", גדול פי הרבה יותר ללא שיעור, ההפרש בין עולמנו הזה לבין העולם הבא. אשר תמצא הנשמה לכשתצא ממסגרתה.

ה"משכיל" חשב שכל קיומו הוא ליהנות מהאוכל הזמין, וכמובן זהו דבר זמני, להכין את גופו ואיבריו לקראת חיי העולם הזה. כך הם חיי העולם הזה, הכנה לחיי עולם הנצח. על האדם להכין את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו בקיום רמ"ח מצוות עשה ושמירה על שס"ה מצוות לא תעשה, כפי שהאדם יכין את עצמו ברוחניות כך הוא מוכן יותר לעולם הנצח. וביותר, אם נקח את כל הנאות האדם בעולם הזה לעומת כל התמודדויותיו וסבלו בעולם, וכי שווה לסבול עבור מעט הנאות אלו? ! זה עצמו ראייה שעיקר חיינו בעולם הם עבור חיי העולם הבא.

"שני חיי שרה"

יש בזה עומק נוסף. פרעה שואל את יעקב (בראשית מז, ח) "כמה ימי שני חייך", השאלה אינה בן כמה אתה, השאלה היא "כמה ימי שני חייך", כמה שנים טובות יש לך, ואכן ליעקב היו שנים מעטות שחי בטובה, בגימטריא "ויחיי" (34), שבע עשרה משנולד יוסף עד שנמכר, ושבע עשרה שנה עם יוסף במצרים, כל שאר השנים היו לו צרת עשו, צרת לבן, צרת דינה, צרת יוסף.

כך מצינו בשרה, "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה", וברש"י: "לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו, בת מאה כבת עשרים לחטא, מה בת עשרים לא חטאה, שהרי אינה בת עונשין, אף בת מאה בלא חטא, ובת עשרים כבת שבע ליופי". עד גיל תשעים לא היו לשרה ילדים. כל תפילותיה, בקשותיה, עבודת ה' שלה, סבבו על התשוקה לזכות לילדים. שלושים ושבע בלבד כגימטריא "ויהיו" היו שנותיה הטובות, בהם היה לה את יצחק, יכלה להעניק את הנתינה הגדולה ביותר, נתינת אב ואם לבנם. נתינה בה האדם נותן לחלק ממנו, נתינה בה האדם מרגיש שהוא ממשיך את הבריאה, מצטרף לנצחיות הבריאה.

ומאידך מבאר רש"י את המשך הפסוק "שני חיי שרה": "כולן שוין לטובה". רבי שלום שבדרון מבאר בלב שלום, יש שני סוגי לוחות שנה, יש שכל יום או שבוע תולשים את העמוד הקודם, ויש שבכל שבוע מקפלים את השבוע שעבר ללמעלה ומביטים

בשבוע הנוכחי. כך הוא בבני האדם, לכל שלב בחיים יש משמעות בפני עצמה. יש אנשים שאצלם הימים חולפים עוברים, אצל שרה כל שנה היא יחידה בפני עצמה המצטרפת לקודמתה, היא ניצלה את כל שנות חייה. כך הוא אצל אברהם (בראשית כד, א) "ואברהם זקן בא בימים", אברהם בא עם ימיו בידיו, כל ימיו שוין לטובה. גם בשנים שלא היו להם ילדים, "כל אדם שאין לו בנים חשוב כמת" (נדרים דף סד:), גם אז ימיהם היו שוים לטובה.

לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה

איתא בגמרא בברכות (דף נד.), "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה", יש כאן חיוב, "כשם" שמברך על הטובה כך מברך על הרעה. כיצד שייך להשוות ביניהם, הרי למעשה כעת רע לו? מבארת הגמרא בברכות (דף ס:):

וכן תנא משמיה דרבי עקיבא לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד (כל מה שעושה הקב"ה לטוב עושה). כי הא, דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא (רבי עקיבא הלך בדרך), מטא לההיא מתא (הגיע לאותה העיר), בעא אושפיזא לא יהבי ליה (ביקש אכסניה ולא הביאו לו). אמר: כל דעביד רחמנא לטב (כל מה שעושה הקב"ה, לטוב). אזל ובת בדברא (הלך ולן בשדה), והוה בהדיה תרנגולא (להקיצו משנתו - רש"י) וחמרא ושרגא (היו עמו תרנגול חמור ונר). אתא זיקא כבייה לשרגא (באה הרוח וכיבתה את הנר), אתא שונרא אכליה לתרנגולא (בא חתול ואכל את התרנגול), אתא אריה אכלא לחמרא (בא אריה ואכל את החמור). אמר: כל דעביד רחמנא לטב (למרות שאבד כל הציד לדרך, אמר רבי עקיבא, כל מה שעושה הקב"ה, לטוב עושה). ביה בליליא אתא גייסא, שבייה למתא (באותה הלילה בא גייס ושבה את כל תושבי העיר). אמר להו: לאו אמרי לכו כל מה שעושה הקב"ה הכול לטובה (אילו היה נר דלוק, היה הגייס רואה אותי, ואילו היה החמור נוער או התרנגול קורא, היה הגייס בא ושובה אותי - רש"י).

יש פעמים שאנו מבינים מהי הטובה וכמעשה דרבי עקיבא, מפסידים את האוטובוס, ורואים שבאוטובוס הבא, היה מקום פנוי לשבת, הגענו יותר מהר. אך לפעמים, איננו מבינים מדוע אירע לנו הקושי, מדוע טעינו בדרך והפסדנו זמן, על כך אנו מבקשים (תהלים פה, ח), "הראנו ה' חסדך" - תן לנו להבין מדוע הבאת עלינו את הקושי. כשנבין ונאמין שהכול מושגח והכול מכוון, יקל עלינו לקבל את הקשיים. אדם שנכנס ליאוש במצב כזה, זהו ההיפך מתיקון העולם. הוא לא עושה את המוטל עליו. הרי הוא דומה להגר, עליה אומר הפסוק (בראשית כא, יד): "ותלך ותתע", וברש"י: "חזרה לגלולי בית אביה", מנין לרש"י שהגר עבדה עבודה זרה? מבאר רבי שלום שבדרון, יהודי אינו טועה. הוא מבין שהקב"ה רצה ממנו משהו, כשהטעה אותו בדרכו, הגר שמבינה שהיא טועה "ותתע", הרי שחזרה לגלולי בית אביה.

הגמרא בערכין (דף טז:): אומרת, "עד היכן תכלית יסוריך? ...רבא, ואיתימא רב חסדא, ואיתימא רבי יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא: אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתיים", וברש"י: "איכא טירחא למיהדר ולמשקל שלישיית", יש טירחה לחזור ולקחת מטבע שלישיית! אם האדם הולך בדרך הישר, הכול אמור ללכת לו כשורה, בלא שום טירחה וקושי, כשיש קושי, זו ראייה ניצחת שיש חטאים לכפר עליהם. האדם צריך להבין ולהפנים, כשיש לאדם זמנים ומצבים קשים, הם באים לבנות את האדם ולהעלותו לדרגה אחרת שלא הכיר. כל מה שעובר עליו, מתקן את אישיותו, את מדותיו, ואת הבריאה כולה. כשאדם יודע זאת, אף שזה מאתגר, יקל עליו להתמודד. כשנזכה ונפנים זאת, כל חיינו יהיו שוים לטובה.

הקושי מביא לטובה

יש ששואלים אחרי כל טרגדיה, איך הקב"ה עשה כזו טרגדיה? אך אחרי טובה שקיבלו אינם שואלים. אנו שמבינים שהטוב מהקב"ה, מבינים שגם הרע מאיתו יתברך, יש בזה טוב עבורנו. אלו ששואלים רק היכן הקב"ה היה בשואה, מאמינים שיש בורא שעושה רק רע, בורא זה אינו בורא העולם שאנו מכירים ומאמינים בו.

דברים דומים אמר רבי אלחנן וסרמן הי"ד דברים נוראים קודם הריגתו בידי הגרמנים כפי שהעיד רבי אפרים אושרי:

במרומים מחשיבים אותנו כצדיקים, כנראה, כי נבחרנו לכפר בגופותינו על כלל ישראל, אי לזאת אנו צריכים לשוב לה' בתשובה שלימה ומיד במקום... הזמן קצר, הדרך למבצר התשיעי (מקום הטבח של קדושי סלבודקה-קובנה) קרובה, עלינו לדעת כי

קרבותינו יעלו יותר לרצון על ידי התשובה, ועל ידי כך נציל את חייהם של אחינו ואחיותינו באמריקה... שלא תעלה ברעיונונו איד שהיא מחשבת פסול חס ושלום, שהיא כפיגול ופוסלת את הקרבן, אנו מקיימים עתה את המצווה הכי גדולה, "באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה". האש היוקדת את גופותינו היא האש שתחזור ותקים מחדש את בית ישראל.

זהו מקור הכוח לעם ישראל לצאת ממאורעות השואה, אנשים יצאו מהשואה, איברו אשה וילדים, עלו לארץ חדשה בלא לדעת את השפה. בלי טיפולים רגשיים, ולעיתים אף היו צריכים לטפל באחרים, והקימו משפחות לתפארת. מהיכן כוחות אלו? מי שדורש מעצמו, יודע מה ה' רצון ממנו עכשיו, מבין שהקב"ה אינו רוצה שיכנסו למרה שחורה, רצונו שיקימו את העולם מחדש, זוכה ומקבל כוחות חדשים.

להרגיש שהכול מושג ומכוון מלמעלה

איננו מבינים חשבונות שמים, אסור לנו לנהוג לפיהם. עלינו רק להסיק מכך שהכול מושג ומכוון. כך למדים אנו בפרשתנו. אחר העקידה אומר הפסוק (בראשית כב, כ): אחרי הדברים האלה ויגד, מהו "אחר הדברים האלה", מבאר רש"י: "בשבו מהר המוריה היה אברהם מהרהר ואומר אילו היה בני שחוט כבר היה הולך בלא בנים, היה לי להשיאו אשה מבנות ענר אשכול וממרא, בשרו הקב"ה שנולדה רבקה בת זוגו, וזהו "אחרי הדברים האלה" הרהורי דברים שהיו על ידי עקידה". הקב"ה בישר לו, לא היה לך לחתן אותו קודם, רק עתה נולדה בת זוגו שהיא רבקה.

ומעתה יש להבין, מדוע אברהם שולח את אליעזר ומשביע אותו שיקח אשה מבית אביו, אליעזר הולך, קופצת לו הדרך, בודק את רבקה בת השלוש האם תשקה עדר גמלים ורועיהם. שיאמר אברהם לאליעזר, נודע לי בנבואה שזו בת זוגו של יצחק, רק חסרה לי התמונה... לך והביאה לכאן? וביותר, אליעזר שב עם רבקה, ומספר ליצחק את כל הניסים שאירעו עמו, קפצה לו הדרך, עלו המים לקראת רבקה, בתואל ניסה לטרפד את השידוך ומת. ויצחק שומע, ומביא את רבקה לבית, ולא נושא אותה מיד, הוא בודק אותה (בראשית כד, סז) "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו", וברש"י: "ויביאה האהלה ונעשית דוגמת שרה אמו, כלומר והרי היא שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, ובכחה מצויה בעיסה, וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו", מדוע הוצרך לזה, הרי שמע מאליעזר את כל הניסים המופלאים שאירעו, הרי שהיא הראויה לו?

הרי לנו, "מה' אשה לאיש" (מועד קטן דף יח:). מלמד אותנו אברהם אבינו, גם אם אתה יודע בנבואה מי היא המיועדת, עליך לפעול כדרך הטבע, לברר ולבדוק האם היא אכן ראויה. לכך אברהם השביע את אליעזר שיביא את הראויה ביותר, הקב"ה סיבב שזו תהיה רבקה והכול ילך כמו שצריך. כך הוא בפרנסה, על האדם לעשות את המוטל עליו, והקב"ה ישלח את הפרנסה. לא הפרנסה היא שנותנת לו את הכסף לחיות, פרנסתו קצובה לו מראש השנה לראש השנה, ההשתדלות להתפרנס כפי רצון ה', תגרום שיקבל את הנצרך לו. ולכן, כמובן מי שאינו עושה את המוטל עליו, לא יזכה למגיע לו. ולכן, הניסיון העיקרי בפרנסה הוא להבין, אני פועל בגדר השתדלות, ורצון ה' כמה אקבל, ולא "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה".

גם מקרה הוא נס

יש להוסיף בזה בביאור מהו "מקרה", מבאר הרב פינקוס (תפארת תורה; בראשית כד, יב):

"הקרה נא לפני היום" (בראשית כד, יב). נראה לבאר את הלשון מקרה. דהנה אצל רות כתיב (רות ב, ג) "ויקר מקרה חלקת השדה לבועז", ולכאורה תמוה שנקט הכתוב לשון מקרה, כשבמעשה זה תלוי כל עתידו של מלך המשיח. ובבבא בתרא (דף צא:) אמרו שרות נקראת אמא של מלכות, היינו לכאורה, כמו שעם ישראל יכל לצאת רק מארבע אמהות, כן מלכות בית דוד ומשיח צדקנו יוצא רק מרות, ואם כן כאשר סיבב השם יתברך שתזדמן לשדה של בועז, איך מכנים זה בלשון מקרה.

אבל באמת מהי מציאות מקרה. כגון אם נפל עלה מעץ ונח במקום מסוים, קוראים לזה מקרה. ומה זו השגחה ומה זה מקרה, השגחה פירושה שיצאה הכרזה בשמים שעלה פלוני ייפול במקום פלוני, וההכרזה הולכת מעולם לעולם, והולכת ממלאך למלאך, שהמלאכים המה מדרגות מדרגות, עד שמגיעה למלאך הקרוב לעולמנו והוא מכוון העלה למקום פלוני. אבל כשאין

זה בהשגחה, אלא במקרה, שלא יצא על זה הכרזה, ואין אף מלאך או שרף או חולם חלומות שיודע שדבר זה צריך שיקרה, אלא מציאות הטבע מסובכת שיקרה כך. ומהי מציאות הטבע, השם יתברך מהווה כל ההוויות, היינו, שמקרה הוא עובדה המופעלת על ידי השם יתברך, לא על ידי מלאך, ולא על ידי שר, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו. וזו ההגדרה הנכונה של מקרה, דבר הקורה בטבע. היינו ההנהגה של השם יתברך כשהוא בבחינה של בכבודו ובעצמו. וזה מה שהיה אצל רות. שהזדמנותה של רות לשדה בועז היה מעשה השם יתברך בכבודו ובעצמו.

ולמה באמת היה צריך דווקא הנהגה זו של מקרה, ולא נס רגיל. משום הפחד מפני השטן, שאם תצא ההכרזה, הנה רות מגיע לשדה בועז, הרי מזה יצא דוד המלך ומלך המשיח, מיד יבוא השטן ויקטרג בכל כוחו ויעשה כל מה שיוכל כדי לעכב, אבל כאשר זה היה במקרה, בהנהגה נעלמת ונסתרת, ממעשה השם מעיקרא בבריאת העולם במעשה בראשית, זו מציאות שאי אפשר לקטרג עליה ולעכב. שזה בכבודו ובעצמו של השם יתברך. וזה מה שביקש אליעזר, "הקרה לפני היום" (בראשית כד, יב), שיעשה השם, שבמקרה תהא רבקה כאן, לא שישלח מלאך מבחורין, אלא שבמהלך מעשה בראשית יסובב העניין שבמקרה תהיה כאן, היינו שיבוא ממעשה השם יתברך בכבודו ובעצמו.

ב. וידועים דברי הגרי"ז ז"ל, מה שמוזכר בפרשה מהירות וזריזות גדולים, "וירץ העבד לקראתה" (בראשית כד, יז), וכתוב כמה פעמים "ותמהר", שהרי אליעזר אמר "הקרה לפני - היום", היינו שהסימן יהיה עוד באותו יום, והוא הרי הגיע שם לעת ערב, נמצא שתוך זמן קצר מאוד צריך היה לקרות כל העניין. עכ"ד הגרי"ז ז"ל.

ולכאורה למה באמת היה צריך כל כך במהירות, ויש לומר שהוא מעטם הנזכר לעיל, שאם יתארך זמן יכול להזדמן קטרוג לעכב, והוא גם הסיבה שביקש מקרה, שאם היה מבקש בקשה רגילה, היה יוצא מלאך ומביא אותה, וזה לוקח זמן, שהרי חז"ל אמרו (ברכות דף ד: ד) מיכאל באחת וגבריאל בשתיים, היינו שיש שיעור זמן לכל מלאך מהשמיים אל הארץ, ואחרי שהמלאך מגיע לכאן צריך שיביא את רבקה, ואם היה מחכה למעשה המלאך היה יכול לכנס מקטרג לעכב, על כן ביקש שיהא במקרה, היינו ש'במקרה' כבר תהיה שם, וזה שכתוב (בראשית כד, טו): "ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת", היינו שעוד לפני גמר תפילתו כבר הייתה רבקה יוצאת, היינו שעוד לפני גמר תפילתו כבר הייתה רבקה יוצאת, שבמקרה יצאה וכבר הייתה שם עומדת לפניו, שמעשה השם יתברך בכבודו ובעצמו אין לו שהיה של זמן.

על כך אנו אומרים בתפילה "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", על הטבע אין צורך בהכרזה כל יום, זה רק נראה כדרך הטבע. מקרה הוא השגחה מיוחדת.

שכינה עלי אהליהם

עוד למדים אנו, אליעזר לא בדק מהי אישיותה של רבקה, אליעזר בדק כמה נאים מעשיה, כמה גדולה מצוות הכנסת אורחים שלה, זהו המבחן האמיתי של האדם. בזה זכו האבות לדרגות נשגבות, הגר בורחת משרה, פוגשת מלאכים בדרכה, ואומרת (בראשית טז, יג), "הגם הלם ראיתי אחרי ראי", וברש"י: "לשון תימה, וכי סבורה הייתי שאף הלום במדברות ראיתי שלוחו של מקום אחרי רואי אותם בביתו של אברהם, ששם הייתי רגילה לראות מלאכים". בבית האבות כולם ראו מלאכים.

יתרה מזו כתב הרמב"ן בהקדמתו לחומש שמות, "והנה הגלות איננו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו. וכשיצאו ממצרים אף על פי שיצאו מבית עבדים עדיין יחשבו גולים כי היו בארץ לא להם נבוכים במדבר וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן ושב הקב"ה והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלות אבותם שהיה סוד אלוה עלי אהליהם והם הם המרכבה ואז נחשבו גאולים ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד". הרי שדרגת האבות הוא שכינה באוהליהם, ורק אחר מעמד הר סיני והקמת המשכן יחד, הגיעו דור המדבר לדרגת האבות. הרי לנו גודל מעלתם, כמה עלינו לעמול להגיע לשרשי אומתנו, "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי". עלינו להשכיל ולהבין, שיש לנו אב אוהב שרוצה לעשות לנו רק טוב, ולכך גם הנראה כרע, זהו רק כדי לבנות אותנו ולהועיל לנו. שנזכה לראות ולהרגיש זאת, "הראנו ה' חסדך".